

بررسی مؤلفه‌های کیفیت زندگی در فضاهای شهری (مطالعه موردی: شهر لامرد)

فرضعلی سالاری سردری*

کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه زابل، سیستان و بلوچستان، ایران

مصطفی حیدری مقدم

کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ملایر، ایران

نوبخت سبحانی

پژوهشگر دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات تهران، تهران، ایران

اعظم عارفی

کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات خرم‌آباد، لرستان، ایران

چکیده

رشد سریع شهرنشینی در دهه‌های اخیر و بی‌توجهی به ابعاد کیفی زندگی انسان، پیامدهای نامطلوبی بر سطح سلامت فردی و اجتماعی جامعه و زندگی شهری گذاشته است. سنجش وضعیت موجود کیفیت زندگی در شهرها با توجه به عوامل بیرونی نظیر فناوری تولید، زیرساخت‌ها، روابط اجتماعی، نهادهای اجتماعی (عوامل درونی)، محیط زیست و مانند آن‌ها تحت تأثیر قرار می‌گیرد. به طور کلی، کیفیت زندگی، علاوه بر مسائل اقتصادی، نگرانی‌های اجتماعی و محیط زیست را نیز مدنظر قرار می‌دهد. با وجود این اندیشمندان برنامه‌ریزی به ویژه برنامه‌ریزان شهری اعتقاد دارند برنامه‌ریزی‌ها باید همسو با بهبود کیفیت زندگی باشند. از طرفی، بهبود کیفیت زندگی می‌تواند زمینه‌های دیگر توسعه مانند توسعه اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و خدماتی را به همراه داشته باشد. چون بهبود کیفیت زندگی در هر جامعه‌ای، یکی از مهم‌ترین اهداف سیاست‌های عمومی آن جامعه است. در طول سه دهه اخیر، کیفیت زندگی، به عنوان جانشینی برای رفاه مادی، به اصلی‌ترین هدف اجتماعی کشورهای مختلف تبدیل شده است. در همین راستا هدف از تدوین این مقاله بررسی مؤلفه‌های کیفیت زندگی در فضای شهری لامرد می‌باشد که متغیرهای از قبیل حمل‌ونقل و شبکه معابر (کیفیت فضا، احساس ایمنی و ...)، کیفیت تسهیلات شهری (چراغ‌های روشنایی، نیمکت‌های استراحتگاهی)، کیفیت محیط اجتماعی (آموزش و سلامت)، کیفیت اقتصادی (هزینه اجاره، درآمد، هزینه‌های زندگی، پس‌انداز) و کیفیت محیط (لودگی منظر، سرانه فضای سبز، زیباسازی شهر) استفاده شد. روش کار در این تحقیق با رویکرد توصیفی-تحلیلی بوده و جمع‌آوری اطلاعات بر اساس مطالعات کتابخانه‌ای (اسنادی)، مشاهدات میدانی و تکمیل پرسشنامه با حجم نمونه‌ای ۲۰۰ خانوار و به شیوه تصادفی تدوین شده و سپس به منظور تحلیل متغیرهای مورد مطالعه، از نرم‌افزار SPSS و روش‌های آماری نظیر میانگین پاسخ‌ها، آزمون آماری پارامتریک T برای متغیرهای مستقل استفاده شده است. نتایج، نشان دهنده این مطلب است که سطح رضایت از شاخص کلی کیفیت زندگی شهری و همچنین تمامی شاخص‌های نه‌گانه آن بین کم و متوسط می‌باشد. نتایج همچنین نشان می‌دهد که در شهر لامرد، مؤلفه‌های کیفیت محیط اقتصادی، کیفیت محیط کارکردی، کیفیت حمل و نقل و کیفیت اجتماعی در وضعیتی پایین‌تر از سطح متوسط قرار دارند. و ضریب همبستگی نشان داد که میان شاخص‌های کیفیت زندگی همبستگی وجود دارد و با بهبود وضعیت مسکن و دسترسی به خدمات می‌توان به ارتقاء سطح کیفیت زندگی در شهر لامرد کمک کرد.

واژگان کلیدی: کیفیت زندگی شهری، سلامت فردی و اجتماعی، برنامه ریزی شهری، شهر لامرد

مقدمه

شهر سالم با انسان‌های سالم معنا می‌یابد و هر دو موجب بوجود آمدن جامعه‌ای سالم و پویا خواهند شد. شهرنشینی به عنوان یکی از عوامل مهم تأثیرگذار بر سلامت فردی و اجتماعی شهروندان، محسوب می‌شود به گونه‌ای که سلامت انسان‌ها، تا حد زیادی تحت تأثیر وضعیت اجتماعی، اقتصادی و محیطی آن‌ها در گرو برنامه‌ها و اهدافی است که شهر برای آن‌ها در نظر گرفته است و ارتقای سطح کیفیت زندگی شهری نیز، در گرو ارتقای سطح سلامت است. ارتقای سطح سلامت، به مثابه محور توسعه جوامع پذیرفته شده و با توجه به اهداف منشور اوتاوا، هدف نهایی همه دولت‌هاست (قدمی و معتمد، ۱۳۹۲، ص ۳۳). علاوه بر این در قرن بیست و یکم، جمعیت شهری دنیا به مرز ۵۰ درصد کل جمعیت جهان رسیده و پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۲۵ میلادی از مرز ۶۱ درصد تجاوز نماید (عامری سیاهویی و دیگران، ۱۳۸۹، ص ۳۹). در حالت کلی این موضوع را می‌توان ناشی از تلاش مردم برای ارضای نیازهای خود و وجود امکانات مناسب زندگی شهری در شهرها دانست (باسخا و همکاران، ۱۳۸۹، ص ۳۳). امروزه کیفیت زندگی مفهومی پیچیده است این مفهوم به واسطه تنوع اندیشه‌ها و اینکه هر کس تعریف خاصی از زندگی و رفاه اجتماعی دارد (لطفی و دیگران، ۱۳۹۰، ص ۷۰)، باعث شده که بسیاری از دانشمندان علوم اجتماعی از ارائه تعریفی جامع از آن ناتوان بمانند چون درک این مفهوم از سوی اقشار مختلف جامعه شهری معنای متفاوتی را متبادر می‌کند (رهنمایی و حاتمی نژاد، ۱۳۹۱، ص ۵۰).

کیفیت زندگی، واژه‌ای پیچیده، چندبعدی و کیفی در رابطه با شرایط و وضعیت جمعیت، در یک مقیاس جغرافیایی خاص (شهر، منطقه، محله و...) است که هم متکی به شاخص‌های ذهنی یا کیفی و هم متکی به شاخص‌های عینی یا کمی است. ارتقاء برنامه‌ریزی شهری از نگاه صرف کالبدی-کارکردی به نگاهی چند بُعدی و چند وجهی در قالب در نظر گرفتن ابعاد اجتماعی، روانی، کیفی و اقتصادی در تعامل و کنش متقابل با ابعاد کالبدی-کارکردی، یکی از نتایج توجه به مفهوم کیفیت زندگی شهری در عرصه جهانی بوده است (شیخ الاسلامی و خوشبین، ۱۳۹۱، ص ۹۹).

کیفیت زندگی، یکی از چارچوب‌های نظری مورد قبول در بررسی شرایط زندگی جوامع مختلف به شمار می‌رود. کیفیت زندگی، وضعیت فرد و یا افراد یک جامعه را با توجه به عوامل برون‌زایی نظیر فناوری تولید، زیرساخت‌ها، روابط اجتماعی، نهادهای اجتماعی، محیط زیست و مانند آن‌ها تحت تأثیر قرار می‌دهد. به طور کلی، کیفیت زندگی، علاوه بر مسائل اقتصادی، نگرانی‌های اجتماعی و محیط زیست را نیز مدنظر قرار می‌دهد (باسخا و همکاران، ۱۳۸۹، ص ۹۶). شهر لامرد به دلیل رشد

سریع شهرنشینی و نیاز به توسعه شهری و نیز به واسطه ضعف نگرش مناسب در نظام هدایت و کنترل توسعه شهری، به موضوع کیفیت زندگی توجه چندانی نشده و با معضلاتی چون ضعف در کیفیت و کمیت فضاها و سرانه‌های خدماتی، عمومی و رفاهی در حد استانداردهای شهری، عدم توجه به مسائل زیست محیطی و عدم تعادل میان رفاه اجتماعی و کارایی اقتصادی (به نفع کارایی اقتصادی) و ... مواجه می‌باشد که در مجموع کیفیت زندگی شهری را با مشکل مواجه نموده است.

۱. بیان مسأله

کیفیت زندگی محصول تاریخی نظام‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی است و نمی‌توان آن را مجزا از ساختارهای فوق تبیین کرد. بنابراین مفهوم کیفیت زندگی یک متغیر مرکب می‌باشد و وضعیت آن به سطح توسعه یافتگی جوامع بستگی دارد و می‌توان آن را با طراحی و تدوین شاخص‌هایی، تعریف و اجرا کرد (شاه حسینی و توکلی، ۱۳۹۳، ص ۱۲۷). بهبود کیفیت زندگی در هر جامعه‌ای، یکی از مهم‌ترین اهداف سیاست‌های عمومی آن جامعه است. در طول سه دهه اخیر، کیفیت زندگی، به عنوان جانشینی برای رفاه مادی، به اصلی‌ترین هدف اجتماعی کشورهای مختلف تبدیل شده است (Schmitt, 2002). امروزه مطالعات کیفیت زندگی عمدتاً بر محیط شهری و کیفیت زندگی شهری تمرکز کرده است و بررسی آن از ضرورت و اهمیت بسزایی برخوردار است که این امر همواره کانون اصلی توجه برنامه‌ریزان بوده است (لطفی، ۱۳۸۸، ص ۶۵). بر این اساس، تمایل جمعیت در سرتاسر جهان برای تمرکز در شهرها، یکی از دلایل اصلی توجه به مفهوم کیفیت زندگی در مطالعات است (قدمی و معتمد، ۱۳۹۲، ص ۴۳) که به صورت قابل ملاحظه‌ای این مطالعات در کشورهای توسعه یافته، در حال توسعه و در حال صنعتی شدن جدید از دهه ۱۹۷۰ به بعد مورد توجه جدی قرار گرفت (شیخ‌الاسلامی و خوشبین، ۱۳۹۱، ص ۱۰۰). با وجود این، نگرانی در مورد کیفیت زندگی شهری در شهرها منجر به افزایش علاقه در یافته‌ها و بررسی‌هایی برای اندازه‌گیری کیفیت زندگی در مکان‌های خاص شده است. از طرف دیگر، می‌توان دلیل مهمی برای توجیه ضرورت مفهومی کیفیت زندگی برای تخصیص مؤثر منابع محدود و کمیاب با توجه به منابع معین نهفته است (Megone, 1990, p35). با توجه به منابع معین، مدیران شهری می‌بایست بهترین راه را برای توزیع آن‌ها در راستای نیازها و اولویت‌های مردم بیابند. این امر می‌تواند به وسیله کاربرد نتایج تحقیقات مرتبط به عنوان ورودی در فرآیند تصمیم‌سازی و سیاست‌گذاری تحقق یابد. بنابراین، اندیشمندان برنامه‌ریزی بویژه برنامه‌ریزان شهری اعتقاد دارند برنامه‌ریزی‌ها باید همسو با بهبود کیفیت زندگی باشند. از طرفی، بهبود کیفیت

زندگی می‌تواند زمینه‌های دیگر توسعه مانند توسعه اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و خدماتی را به همراه داشته باشد (شاطریان، ۱۳۹۱، ص ۱۲۸)

نتایج مطالعات کیفیت زندگی می‌تواند به ارزیابی سیاست‌ها، رتبه‌بندی مکان‌ها، تدوین استراتژی‌های مدیریت و برنامه‌ریزی در شهر کمک کرده و درک و اولویت‌بندی مسائل اجتماع برای برنامه‌ریزان و مدیران شهری به منظور ارتقاء کیفیت زندگی شهروندان را تسهیل سازد. همچنین یافته‌های کیفیت زندگی می‌تواند برای بازشناسی استراتژی‌های سیاسی قبلی و طراحی سیاست‌های برنامه‌ریزی آینده استفاده شود (Lee, 2008, p1207). با توجه به این امر لزوم بازنگری و سنجش کیفیت زندگی شهری جهت هدایت، کنترل و توسعه شهر در آینده و تامین نیازهای اساسی شهر از ضرورت و اهمیت خاصی برخوردار است.

بنابراین تحقیق حاضر سعی دارد با بررسی و ارزیابی وضع موجود و تطبیق آن با استانداردهای مرسوم، گامی مهم در جهت شناسایی و ریشه‌یابی مشکلات شهر جوان لامرد بر دارد. با توجه به مسائل مطرح، ضرورت دارد تا به بهبود کیفیت محیط و زندگی شهری توجه خاص شود. در این پژوهش سعی شده است تا با استفاده از گویه‌های سلامت محیطی، اجتماعی، جسمانی، روانی (ابعاد ذهنی) و همچنین گویه کیفیت محیط شهری (ابعاد عینی)، کیفیت زندگی و محیط ساکنین شهر مورد ارزیابی و سنجش قرار گرفته تا مشخص شود که شهروندان در چه سطحی از کیفیت زندگی و محیط قرار دارند، سپس رابطه سطح کیفیت محیط و زندگی شهروندان، با میزان مشارکت آنان در امور شهری مورد بررسی و ارزیابی قرار می‌گیرد.

۲. اهداف تحقیق

هدف کلی تحقیق حاضر، بررسی مؤلفه‌های کیفیت زندگی در شهر لامرد می‌باشد.

۳. پرسش‌های تحقیق

الف) آیا در شهر لامرد شاخص‌های کیفیت زندگی در وضعیت مطلوبی قرار دارد؟

ب) آیا بین کیفیت محیط و زندگی در شهر مورد مطالعه با میزان مشارکت در امور شهری ارتباط معناداری وجود دارد؟

۴. مبانی نظری

کیفیت زندگی به عنوان مفهومی چند بعدی و با اهمیت در زندگی جوامع امروزی، در بسیاری از رشته‌های علمی از جمله برنامه‌ریزی شهری مورد توجه قرار گرفته است و در مباحث مرتبط با این رشته کیفیت زندگی طیف وسیعی از شاخص‌ها را دربرمی‌گیرد. این شاخص را می‌توان در ابعاد کلان اجتماعی-

اقتصادی و محیطی طبقه‌بندی کرد. رفع و بهبود زیرساخت‌ها، وضعیت آموزشی، مسکن، حمل و نقل، فضای سبز که بخش‌های از شاخص کیفیت زندگی شهری محسوب می‌شوند و این شاخص‌ها می‌توانند کیفیت زندگی انسان‌ها در شهر را در تمام زوایا تحت تأثیر قرار دهد (قالیباف و همکاران، ۱۳۹۰، ص ۳۵). امروزه مطالعات زیادی در سطح جهان پیرامون کیفیت زندگی شهری صورت گرفته است. هر یک از اندیشمندان با توجه به نوع مطالعه، کیفیت زندگی را به سبک خود تعبیر می‌کند (به عنوان مثال آلودگی آب و هوا، مسکن و فقر) و برخی مفاهیم از قبیل سلامتی و دستاورد آموزشی را مورد توجه قرار می‌دهند. دیمیتروس در سال ۱۹۸۸م. طبقه‌بندی شهرهای کانادا بر اساس کیفیت زندگی شهری را مورد مطالعه قرار داد، او در این مطالعه بر مسکن شهری تأکید داشت (قالیباف و همکاران، ۱۳۹۰، ص ۳۵). شاخص‌های کیفیت زندگی شهری در تورنتو (۱۹۹۳): این پژوهش که تحت عنوان پروژه شهر سالم در تورنتو انجام شده است، پنج بعد را برای سنجش کیفیت زندگی شهری در تورنتو در نظر گرفته است. این ابعاد عبارت‌اند از: حیات اقتصادی، محیط زیست، بهداشت جامعه، حمل و نقل و ایمنی. در ادامه به منظور سنجش هر یک از این ابعاد، شاخص‌هایی را تدوین نموده است. از ویژگی‌های این پروژه می‌توان به این اشاره نمود که مقیاس و دوره زمانی که شاخص بوسیله آن‌ها ساخته شده است نیز به روشنی ذکر شده است (لطفی، ۱۳۸۸، ص ۷۱).

گری سن و یونگ (۱۹۹۴، ۱۹۸) براین باور است که در تعیین کیفیت زندگی دو سری بنیادی از اجزاء و فرایندها در تعامل می‌باشند: آن‌هایی که به یک فرایند روان شناختی داخلی وابسته‌اند و یک احساس رضایت مندی و یا کامروایی را ایجاد می‌کنند و آن‌ها که شرایط بیرونی هستند و فرآیندهای داخلی را بر می‌انگیزند. راجع به بعد اول، عبارات دیگری بکار رفته‌اند، مثلاً کیفیت زندگی انفرادی/ شخصی، رفاه و خوشبختی ذهنی و درونی یا رضایت از زندگی. برای بعد دوم عبارات و سطوح مختلفی به کار رفته‌اند، مثلاً کیفیت زندگی شهری، کیفیت زندگی اجتماعی، کیفیت مکان و کیفیت زندگی محیطی (همان، ص ۷۳).

مک لارن (۱۹۹۶) بیان می‌کند که یک توافق عمومی وجود دارد که دو نوع مشخص از شاخص‌ها برای سنجش کیفیت زندگی مناسب هستند. نوع اول که شامل شاخص‌های عینی هستند، جنبه‌های ملموس محیط ساخته شده، محیط طبیعی و حوزه اجتماعی و اقتصادی را اندازه‌گیری می‌کنند. نوع دوم که شاخص ذهنی است، بیان قابل اندازه‌گیری از حس رفاه افراد و رضایت مندی از یک جنبه خاص از زندگی می‌باشد (Massam, 2002, p121). ف (۱۹۹۷) کیفیت زندگی را حدی که شخص از امکانات مهم زندگی اش لذت می‌برد، تعریف می‌کنند، در حالی که گروه RIVM مدعی است که کیفیت زندگی عبارت است از

مسائل عینی همراه با تجهیزات غیرمادی زندگی که به نحوی مطابق با ادراکات شخص در مورد سلامت، محیط زندگی، کار، خانواده و... تعیین شده است (فرجی ملایی و همکاران، ۱۳۸۹، ص ۳). با توجه به تعاریف ارائه شده، می‌توان گفت مفهوم کیفیت زندگی، نه تنها در نزد محققان و صاحب‌نظران امری نسبی است، بلکه هر یک از شهروندان ساکن در یک شهر یا حتی یک محله نیز تعریف متفاوتی از کیفیت زندگی دارند، اما برای ترسیم مفهومی موضوع مورد نظر شاید بتوان گفت کیفیت زندگی مفهومی است که چهار بعد اساسی زندگی انسان یعنی ابعاد اقتصادی، ابعاد زیست محیطی، ابعاد اجتماعی و در نهایت، ابعاد فرهنگی - سیاسی را در بر گرفته و حد استاندارد از انتظارات فرد را تأمین کند (فرجی ملایی و همکاران، ۱۳۸۹، ص ۵). به عبارتی دیگر، کیفیت زندگی مفهومی چند وجهی است که نیاز وافر به واکاوی انتظارات و ابعاد رضایت‌مندی شهروندان است. زمینه‌ها و شاخص‌های کیفیت زندگی شهری در این مقاله به ۴ بعد می‌پردازد که عبارت‌اند از: کیفیت حمل و نقل، کیفیت اقتصادی، کیفیت اجتماعی و کیفیت محیطی (نمودار شماره ۱).

۵. پیشینه تحقیق

گرچه روند شکاف و نزول کیفیت زندگی شهری در سال‌های متوالی گذشته همواره چشم‌اندازی از فقر را در شهرها ایجاد کرده ولی متأسفانه رویکرد علمی در رفع این مسائل و بهبود سطوح زندگی به فراموشی سپرده شده است. در ارتباط به منابع فارسی می‌توان به گروهی از مقالات ارائه شده در مجلات و همایش‌ها اشاره کرد. در ادامه به برخی از پژوهش‌هایی که بیش‌تر در ارتباط با موضوع مطالعه هستند، اشاره گردیده است:

پاکزاد (۱۳۸۱) در مقاله‌ای تحت عنوان «طراحی شهری: کیفیت محیط شهری، مطالبه معوقه شهروندان» پرداخته شده است. این مقاله کیفیت محیطی و عوامل مؤثر بر شکل‌گیری طراحی شهر را بررسی و در نهایت ارتقاء کیفی محیط‌های شهری را یکی از وظایف طراحان شهری و از دغدغه‌های آنان دانسته و دوران سیطره کمیّت را تمام شده می‌داند. کوبکی و دیگران (۱۳۸۴)

در پژوهشی به «برنامه‌ریزی کیفیت زندگی شهری در مراکز شهری، تعاریف و شاخص‌ها» پرداخته‌اند و آنها مفاهیم کیفیت زندگی شهری و تقابل مفهوم کیفیت با کمیّت را تعریف و سپس معیارها و شاخص‌های کیفیت زندگی شهری را بیان می‌دارد و تأکید می‌نماید که در تعریف معیارهای کیفیت زندگی شهری می‌باید بعد ذهنی و عینی آن را به صورت توأمان در نظر گرفت. رفیعیان و همکاران (۱۳۹۱)، در مقاله‌ای به «ارزیابی کیفیت مناطق شهری در برخورداری از فضاهای عمومی با استفاده از نمودار وزنی و رونی: نمونه موردی شهر قدیم لار» پرداختند و نتایج آن‌ها نشان داد که مناطق کمتر برخوردار از نظر دسترسی به فضاهای عمومی شهری، عمدتاً در شرق و جنوب شهر قدیم لار قرار دارند و در نهایت برای برون رفت از وضعیت جاری در شهر مورد مطالعه پیشنهادها لازم نیز ارائه داده است. شاه حسینی و توکلی (۱۳۹۳) در مقاله‌ای به «تحلیل شاخص‌های کیفیت زندگی شهری، مورد مطالعه: محله وردآورد منطقه ۲۱ شهر تهران» پرداختند. نتایج منعکس‌کننده این مطلب است که سطح رضایت از شاخص کلی کیفیت زندگی شهری و همچنین تمامی شاخص‌های نه گانه آن بین کم و متوسط می‌باشد و در نهایت ضریب همبستگی نشان می‌دهد که میان شاخص‌های کیفیت زندگی همبستگی وجود دارد.

۶. روش تحقیق

کیفیت محیط و زندگی شهری از موضوعاتی است که از سوی علوم مختلف مورد توجه قرار می‌گیرد. در این بین، دانش جغرافیای شهری کیفیت زندگی را در ارتباط با محیط و تأثیر آن بر نحوه عملکرد شهروندان، مورد مطالعه قرار می‌دهد. امروزه کیفیت زندگی، عالی‌ترین مرتبه در اهداف برنامه‌ریزی اجتماعی - اقتصادی و دارای دو بعد ذهنی و عینی می‌باشد. ابعاد ذهنی، به ادراک شخص از کیفیت زندگی خود و اطرافیان توجه دارد و مفهومی کیفی و نسبی است. اما ابعاد عینی، قابل مشاهده و اندازه‌گیری است و مفهومی کمی دارند. در این پژوهش ابتدا کیفیت زندگی در ابعاد سلامت محیطی، اجتماعی، جسمانی،

جدول ۱: مؤلفه‌های کیفیت زندگی شهری موجود در ادبیات جهانی (نگارندگان)

محقق	مؤلفه‌های کیفیت زندگی شهری در ادبیات
لیو (۱۹۷۶ م.)	اقتصاد، سیاست، محیط، اجتماع، سلامت و آموزش
بویر (۱۹۸۱ م.)	آب و هوا، مسکن، سلامت و محیط، جرم، حمل و نقل، آموزش، هنرها، سرگرمی، اقتصاد
بلو کوئیست (۱۹۹۸ م.) استور و لوین (۱۹۹۲ م.)	میزان بارش، رطوبت هوا، درجه گرمای روزانه، درجه سرمای روزانه، سرعت باد، تابش آفتاب، ساحل دریا، جرم‌های سنگین، سبت معلم به دانش آموز، میدا دید، ذرات معلق در هوا، تخلیه فاضلاب، از بین رفتن املاک، اعتبار مالی بالا، موقعیت درمانی مراکز شهری
صوفیان (۱۹۹۳ م.)	امنیت عمومی، هزینه غذا، فضای زندگی، استاندارد مسکن، ارتباطات، آموزش، سلامت عمومی، آرامش و سکون، جریان ترافیک، هوای تمیز
سازمان ملل متحد (۱۹۹۴ م.) پروتاسینکو (۱۹۹۷ م.)	پیش بینی زندگی، نسبت بی سواد بزرگسالان، میانگین قدرت خرید درآمد ماهیانه برای هر شخص، توزیع درآمد، هزینه ماهیانه مواد غذایی

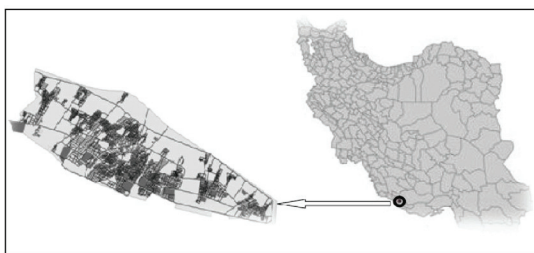
روانی (ابعاد ذهنی) و همچنین کیفیت محیط شهری (ابعاد عینی) مورد ارزیابی و سنجش قرار گرفته است (خواجه شاهکوهی، ۱۳۹۳، ص ۷۳).

روش تحقیق براساس هدف از نوع کاربردی و بر اساس روش و ماهیت از نوع توصیفی-تحلیلی می‌باشد. اطلاعات آن از دو روش کتابخانه‌ای و پیمایشی به دست آمده است. داده‌های مربوط به شاخص‌های کیفیت زندگی با استفاده از پرسشنامه و مصاحبه به تعداد ۲۶ سوال متغیر مستقل جمع‌آوری گردید. سپس با استفاده از فرمول کوکران و حجم نمونه گیری ساده تصادفی حجم نمونه ۲۰۰ پرسشنامه در قالب طیف پنج گزینه‌ای لیکرت تعیین شد. و در نهایت برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS و Minitab و Excel استفاده شده است.

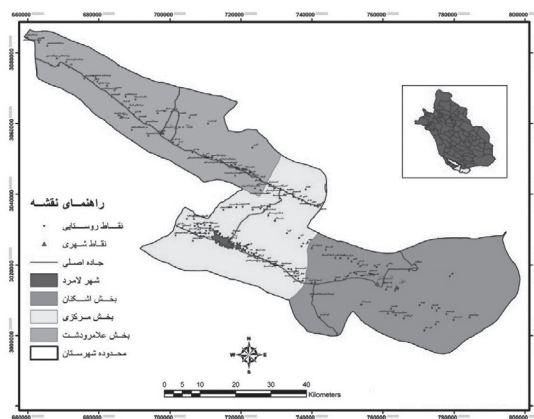
۷. محدوده مورد مطالعه

شهر لامرد در جنوب استان فارس و در حد فاصل ۵۳ درجه و ۱۷ دقیقه طول شرقی و ۲۷ درجه و ۳۳ دقیقه عرض شمالی واقع گردیده است (شکل ۱). این شهر در سال ۱۳۴۵ حدود ۵۹۶۱ نفر جمعیت داشته و این رقم در سال ۱۳۵۵ به ۶۷۰۱ نفر رسیده که تقریباً نزدیک به ۸۰۰ نفر به رقم مذکور اضافه شده که چندان قابل توجه نمی‌باشد. جمعیت شهر لامرد در سال ۱۳۹۰ برابر با ۲۵۱۶۸ نفر می‌باشد که نرخ رشد آن برابر ۱۰۲٫۸ درصد بوده که نسبت به سال ۸۵ رقم کمتری را نشان می‌دهد (جدول شماره ۲). محدوده کنونی شهر لامرد در برگیرنده ۳۶ نقطه روستایی بوده که به تدریج و با گذشت زمان در اثر رشد جمعیت و گسترش کالبدی به یکدیگر پیوسته و دارای شهرداری شده‌اند (سالاری سردری و همکاران، ۱۳۸۹، ص ۶). تعدادی از این مراکز جمعیتی بویژه هسته‌های مرکزی پیرامون محله لامرد، بسیار به هم نزدیک شده و نمایی واحد از یک مرکز جمعیتی را به وجود آورده‌اند. در عوض برخی از این روستاها به دلیل عدم رشد جمعیتی و

مهاجرت آن‌ها باعث شده که توسعه فضایی-کالبدی در آن‌ها چشمگیر نباشد (مهندسین مشاور آمود، ۱۳۸۸، ص ۲). از کل مساحت ۹۷۸ هکتاری شهر لامرد در سال ۱۳۸۵، ۴۷/۹ درصد به کاربری مسکونی اختصاص یافته است. بر این اساس و با توجه به سکونت ۲۲۱۵۶ نفر در شهر لامرد، تراکم خالص مسکونی ۸۵/۵۸ نفر در هکتار و تراکم ناخالص ۲۲/۶۵ نفر در هکتار محاسبه شده که نسبت به تراکم خالص ۵۴/۸۳ نفری در سال ۱۳۷۵ افزایش چشمگیر داشته است. (شکل شماره ۳). دلیل اصلی پایین بودن میزان تراکم ناخالص، وجود میزان بسیار زیاد اراضی بایر و فضاهای باز در سطح شهر است (مهندسین مشاور آمود، ۱۳۸۸، ص ۱۷).

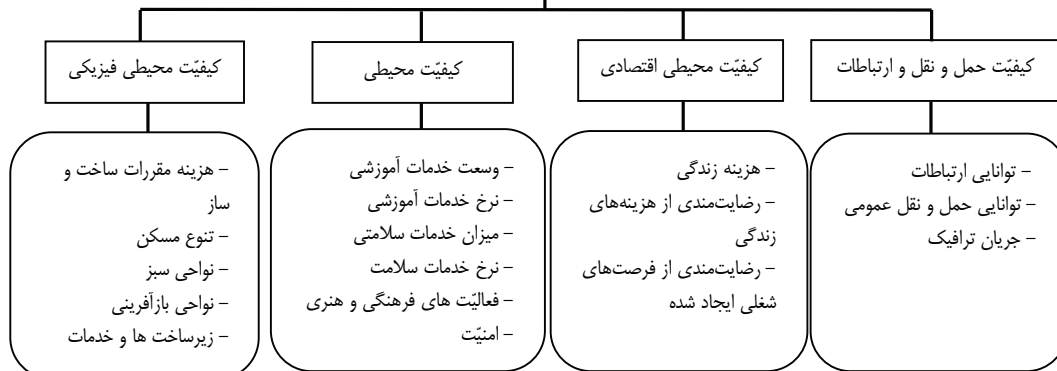

نقشه ۱: محدوده جغرافیایی شهر لامرد در ایران و فارس (نگارندگان)

نقشه ۲: تقسیمات سیاسی شهرستان لامرد و محدوده شهر لامرد (نگارندگان)

کیفیت زندگی شهری

نمودار ۱: ابعاد مختلف کیفیت زندگی شهری و متغیرهای مورد استفاده (نگارندگان و قالیباف و همکاران، ۱۳۹۰، ص ۴۶)

نقشه ۳: تراکم خالص و ناخالص شهر لامرد در سال ۱۳۸۵ (خاکپور و همکاران، ۱۳۹۲، ۲۵)

جدول ۲: تغییرات جمعیتی و رشد سالانه جمعیت شهر لامرد طی دوره ۴۰ ساله ۸۵-۱۳۴۵ (سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال های ۱۳۴۵ تا ۱۳۹۰)

سال	۱۳۹۰	۱۳۸۵	۱۳۷۵	۱۳۶۵	۱۳۵۵	۱۳۴۵
جمعیت (نفر)	۲۵۱۶۸	۲۲۱۵۶	۱۵۳۹۰	۱۰۷۴۱	۶۷۰۱	۵۹۶۱
متوسط رشد سالانه (درصد)	۱.۲۸	۳/۷۱	۳/۶۶	۴/۸۳	۱/۱۸	-

و سالمندان بوجود آورده است. به طور که یافته های حاصل از پرسشنامه هم این وضعیت را تأیید می کند (شکل شماره ۱). زیرا مطابق پاسخ های به دست آمده در این مورد ۹۸ درصد شهروندان وضعیت پیاده روها را متوسط به پایین ارزیابی کرده اند. همانطور که جدول شماره ۳ نشان می دهد متغیر دسترسی ها و ارتباطات، سطح معناداری محاسبه شده در ناحیه آلفا ۰/۰۵ برابر با ۰/۰۰۰ محاسبه شده که بیانگر توافق معنادار پاسخ گویان در این رابطه است. شکل های شماره ۱ وضعیت نابسامان شبکه معابر شهر لامرد را نشان می دهد.

۱-۲. کیفیت محیط اقتصادی

کیفیت محیط اقتصادی تا حدودی کیفیت ابعاد زندگی شهری را تحت تأثیر قرار می دهد. در این پژوهش کیفیت اقتصادی با چهار متغیر مورد بررسی قرار گرفت، که بررسی متغیرها بر اساس پاسخ های بدست آمده نشان دهنده وضعیت متوسط اقتصادی منطقه مورد مطالعه می باشد. اقتصاد با چهار متغیر درآمد، هزینه خانوار، هزینه اجاره و میزان پس انداز خانوار سنجیده شده است، ابتدا چهار متغیر در هم ترکیب شده است با توجه به اینکه پاسخ ها به صورت طیف است، میانه پاسخ ها عدد ۱۰ محاسبه شده است که میانگین پاسخ های به دست آمده (۸/۶) تا میانه رقم کمتری را نشان می دهد همچنین سطح معناداری در ناحیه آلفا ۰/۰۵ برابر با ۰/۰۰۰ محاسبه شده که بیانگر توافق معنادار پاسخ گویان در این رابطه است (جدول ۵).

۱-۳. کیفیت اجتماعی

در ارتباط با این مؤلفه ۱۴ متغیر در شهر لامرد مورد مطالعه قرار گرفته است. بررسی پاسخ شهروندان بیانگر آن است که متغیر کیفیت خدمات درمانی با ۹۷ درصد متوسط به پایین ارزیابی شده،

۱-۸. یافته های تحقیق

به منظور ارزیابی و بررسی کیفیت زندگی در شهر لامرد از متغیرهایی برای بررسی کیفیت زندگی از قبیل حمل و نقل و شبکه معابر (حمل و نقل عمومی، کیفیت فضا و نظم معابر، احساس ایمنی در هنگام عبور و مرور و کیفیت پیاده رو برای معلولین و سالمندان)، کیفیت تسهیلات شهری (چراغ های روشنایی، نیمکت های استراحتگاهی، کیفیت آب آشامیدنی)، کیفیت محیط اجتماعی (آموزش، سلامت و امنیت)، کیفیت اقتصادی (هزینه اجاره، درآمد، هزینه های زندگی، پس انداز)، کیفیت محیط (آلودگی منظر، سرانه فضای سبز، زیباسازی شهر) استفاده شد.

۱-۱. کیفیت حمل و نقل

حمل و نقل ترافیک شهری، همواره به عنوان مبحثی کلیدی و اساسی در مطالعات شهری و ناحیه ای مطرح بوده است. زیرا همان طور که خواهیم دید یکی از نقش های اساسی زندگی شهری را تشکیل می دهد، که با ارتباط بخشیدن اکثر امور انسانی به یکدیگر و جریان یابی افراد، کالا، انرژی و اطلاعات محقق می گردد (امینی نژاد و افتخاری ۱۳۹۰، ص ۳).

یافته های این پژوهش نشان می دهد که میزان رضایت مندی شهروندان از سیستم حمل و نقل عمومی ۹۴ درصد، استراحتگاه حمل و نقل عمومی ۹۹ درصد، جنس و عرض معابر پیاده ۹۶ درصد، نظم معابر پیاده ۹۸ درصد، ایمنی به هنگام عبور و مرور ۸۹ درصد، کیفیت پیاده روها برای معلولین و سالمندان ۹۸ و روشنایی معابر ۷۸ درصد متوسط به پایین بوده است (جدول شماره ۳) البته بررسی های میدانی هم این وضعیت را تأیید می کند.

برای نمونه وضعیت نابسامان پیاده رو و ضعف کمی و کیفی آن مشکلاتی را برای شهروندان، علی الخصوص افراد معلول

که بیانگر وضعیت نامناسب این متغیر در محله است. شهر مورد مطالعه به لحاظ نظر خواهی و استفاده از نظرات شهروندان در برنامه‌ها و طرح‌های شهری با ۹۸ درصد، خدمات آموزشی ۸۷ درصد، خدمات ارائه شده در جهت گذراندن اوقات فراغت درصد ۹۸ درصد و تفریح در سطح شهر ۷۱ درصد متوسط به پایین بوده است. اما در مورد دیگر متغیرها، رضایت شهروندان از بودن کنار همسایگان ۶۷ درصد، علاقه به شهر ۷۵ درصد، همکاری با همسایگان ۹۲ درصد، مشارکت با نهادهای عمومی ۵۵ درصد، حس تعلق نسبت به اموال عمومی شهر ۸۶ درصد بوده که در وضعیت مطلوبی قرار دارد. در ضمن ۷۶ درصد از شهروندان تمایلی به مهاجرت نداشته‌اند (جدول ۶). بر اساس نتایج این آزمون، با سطح معناداری ۰/۰۰۰، کمتر از ۰/۰۵، بین افراد نمونه در ارتباط با هر یک از معرف‌ها توافق معناداری وجود دارد و وضعیت ارزیابی شده هر معرف با توجه به درصد مربوطه، در شهر مورد مطالعه تایید می‌شود.

۸-۴. کیفیت محیطی

در دهه‌های اخیر موضوع کیفیت محیط شهری به یک بحث تخصصی و عمومی در جامعه تبدیل شده است و توجه مردم از اهداف مادی، به ماهیت زندگی در مجموعه‌های ناکارآمد شهری معطوف شده است. آنچه در این میان واضح است این است که تمام مشکلات شهری یک مؤلفه کیفیت محیطی دارند، به عبارت دیگر بسیاری از مشکلات محیطی به سرعت به مشکلات شهری تبدیل خواهند شد. به همین دلیل در سال‌های اخیر توجه به ابعاد پایداری محیطی و کیفیت زندگی و اجتماعات سالم، باعث توجه بیشتر به ابعاد کیفیتی در محیط‌های شهری و سکونت‌ی شده است (ارژنگ، هیوا، ۱۳۹۰، ص ۴) کیفیت محیطی یک نتیجه پیچیده‌ای است از ترکیب تصورات ذهنی، ارزش‌ها و گرایش‌هایی که در میان افراد و گروه‌ها، متغیر است. کیفیت محیطی می‌تواند به عنوان یک درک وسیع‌تری از کیفیت زندگی تلقی گردد. کیفیت پایه‌ای از قبیل سلامتی و ایمنی، در ترکیب با

جدول ۳: درصد پاسخ‌های بدست آمده مرتبط با متغیر حمل و نقل (نگارندگان)

خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	متغیر
۵۶	۲۰	۱۸	۴	۲	میزان رضایت مندی از سیستم حمل و نقل عمومی
۳۶	۳۲	۲۸	۴	۰	میزان رضایت از پیاده‌روها از لحاظ کیفی و کمی (عرض و جنس معابر)
۳۳	۳۷	۲۸	۲	۰	میزان رضایت از نظم معابر
۱۸	۲۴	۴۷	۱۱	۰	ایمنی به هنگام پیاده روی
۶۵	۲۴	۱۰	۱	۰	کیفیت پیاده‌روها برای عبور و مرور معلولین و سالمندان
۱۲	۲۲	۴۴	۱۷	۵	روشنایی معابر

جدول ۴: نتایج آزمون T برای درک تاثیر متغیرهای مرتبط با کیفیت حمل و نقل (اطلاعات مستخرج از پرسشنامه، ۱۳۹۳)

متغیر	انحراف معیار	درجه آزادی	سطح معناداری	T مقدار	میانگین
کیفیت حمل و نقل	۴/۰۸۸	۹۹	۰/۰۰۰	-۵/۵۰۳	۱۷/۷۵۰

جدول ۵: نتایج آزمون T برای درک تاثیر متغیرهای مرتبط با شاخص اقتصادی (نگارندگان، ۱۳۹۳)

متغیر	T مقدار	سطح معناداری	میانگین
کیفیت محیط اقتصادی	-۶/۹۳۲	۰/۰۰۰	۷/۵۲۰

تصویر ۱: وضعیت فیزیکی-کالبدی معابر شهر لامرد و تاثیر مستقیم آن بر کیفیت زندگی در شهر (نگارندگان، ۱۳۹۳)

عواملی از قبیل راحتی و جذابیت مفهوم پیدا می‌کند (قالیباف و همکاران، ۱۳۹۰، ص ۴۶). یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد، محیط کارکردی شهر مورد مطالعه، ضعف‌هایی در زمینه تنوع خدمات ورزشی، وضعیت خدمات پارک‌های شهری، امکانات پارک‌های شهر برای افراد معلول و سالخورده، تسهیلات ورزشی برای معلولین، دسترسی به فضا و نیمکت یا سکویی جهت نشستن، میزان وجود فضای سبز و توجه به حفظ طبیعت، دسترسی به فضای مناسب جهت

پیاده‌روی، نظم و زیبایی شهر (ساختمان‌ها، فعالیت‌ها)، زیباسازی شهر (گل‌کاری، رنگ آمیزی جداول، کف‌سازی پیاده‌روها)، وجود سطل‌های زباله دارد. ولی در زمینه آلودگی صوتی و جمع‌آوری زباله و کیفیت آب آشامیدنی ضعف‌هایی وجود دارد. با توجه به سطح معناداری محاسبه شده که رقمی پایین‌تر از 0.05 را نشان می‌دهد که مبین نامناسب بودن کیفیت محیطی جامعه نمونه است.

جدول ۶: درصد پاسخ‌های بدست آمده مرتبط با متغیر اجتماعی (نگارندگان، ۱۳۹۳)

متغیر	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
کیفیت خدمات درمانی	۳۰	۳۲	۳۵	۳	۰
کیفیت خدمات آموزشی	۱۲	۲۸	۴۷	۱۰	۳
مشارکت مردم در طرح‌های شهری	۶۳	۲۷	۸	۱	۱
امنیت در سطح شهر	۶	۲۸	۳۳	۲۵	۸
حس تعلق نسب به اموال عمومی شهر	۵	۹	۲۱	۳۳	۳۲
علاقه به شهر	۷	۸	۱۰	۳۶	۳۹
همکاری با همسایگان	۲	۶	۱۳	۵۳	۲۶
مشارکت با نهادهای عمومی	۹	۱۳	۲۳	۳۶	۱۹
میزان رضایت از بودن کنار همسایگان در سطح شهر	۲	۴	۲۷	۴۹	۱۸
میزان رضایت مندی از فضاها و خدمات ارائه شده جهت گذراندن اوقات فراغت	۵۴	۳۳	۱۱	۲	۰

جدول ۷: نتایج آزمون T برای درک تاثیر متغیرهای مرتبط با کیفیت اجتماع (نگارندگان، ۱۳۹۳)

متغیر	انحراف معیار	درجه آزادی	سطح معناداری	T مقدار	میانگین
کیفیت اجتماع	۵/۷۲۴	۹۹	۰/۰۰۰	۶/۷۹۶	۳۸/۸۹

جدول ۸: درصد پاسخ‌های بدست آمده مرتبط با کیفیت محیط (نگارندگان، ۱۳۹۳)

متغیر	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
آلودگی صوتی	۱۰	۲۲	۴۳	۲۱	۴
نظافت شهر	۱۲	۴۰	۴۲	۶	۰
سطل‌های زباله	۳۷	۳۷	۲۰	۶	۰
جمع‌آوری زباله	۱۱	۱۸	۵۲	۱۷	۲
کیفیت آب آشامیدنی	۱۶	۲۵	۴۲	۱۷	۰
فضای سبز	۲۴	۳۹	۲۶	۹	۲
میزان رضایت مندی از زیبایی شهر	۳۵	۴۱	۱۸	۵	۱
امکانات ارائه شده پارک‌ها برای افراد معلول و سالخورده	۶۱	۱۹	۱۵	۳	۲
تنوع خدمات ورزشی ارائه شده	۲۲	۳۹	۳۳	۵	۱
خدمات پارک‌های شهری	۱۸	۳۳	۳۲	۱۷	۰
محل‌های و استراحت در سطح شهر (نشستن)	۴۱	۴۲	۱۲	۵	۰

جدول ۹: نتایج آزمون T برای درک تاثیر متغیرهای مرتبط با کیفیت محیط (نگارندگان، ۱۳۹۳)

متغیر	انحراف معیار	درجه آزادی	سطح معناداری	T مقدار	میانگین
کیفیت محیطی	۵/۸۳۸	۹۹	۰/۰۰۰	-۵/۹۹۴	۲۶/۵۰

نتیجه گیری

کیفیت زندگی، واکنشی علیه توسعه تک بعدی و صرفاً کمی در عرصه برنامه ریزی و تلاشی در راستای ارتقای شرایط زندگی و بهبود بخشیدن به بُعد کیفی زندگی بشر است. مناسب ترین راه برای سنجش کیفیت زندگی شهری، استفاده همزمان از شاخص های عینی و ذهنی است و نادیده گرفتن هر یک از این شاخص ها مشکلاتی را در برنامه ریزی شهری بوجود می آورد. بر این اساس، در تحقیق حاضر کیفیت زندگی شهر لامرد در ارتباط با این ابعاد و مؤلفه های کیفیت حمل و نقل و شبکه معابر (کیفیت فضا، احساس ایمنی و ..)، کیفیت تسهیلات شهری (چراغ های روشنایی، نیمکت های استراحتگاهی)، کیفیت محیط اجتماعی (آموزش و سلامت)، کیفیت اقتصادی (هزینه اجاره، درآمد، هزینه های زندگی، پس انداز) و کیفیت محیط (آلودگی منظر، سرانه فضای سبز، زیباسازی شهر) استفاده شد.

در این تحقیق با رویکرد توصیفی-تحلیلی از نرم افزار SPSS و روش های آماری نظیر میانگین پاسخ ها، آزمون آماری پارامتریک T برای متغیرهای مستقل استفاده شد که کیفیت حمل و نقل با انحراف معیار ۴/۰۸۸ در وضعیت پایین تر از سطح متوسط قرار دارد و بیشترین ضعف در ارتباط با این مؤلفه در شهر لامرد مربوط به وضعیت سیستم حمل و نقل عمومی می باشد. کیفیت محیط کارکردی با انحراف معیار ۵/۸۳۸، در وضعیت پایین تر از سطح متوسط قرار دارد. بیشترین ضعف مربوط به وضعیت پارک های شهر از لحاظ امکانات و تجهیزات مناسب برای معلولان و سالخوردگان و بهترین وضعیت در ارتباط با این مؤلفه نیز مربوط به نظافت سطح شهر مورد مطالعه است. کیفیت اجتماع نیز، بر اساس یافته های تحقیق انحراف معیار ۵/۷۲۴ در وضعیت پایین تر از متوسط قرار دارد.

بیشترین ضعف مربوط به معرف های میزان استفاده از نظرات شهروندان در طرح ها و برنامه های شهری و آشنایی شهروندان با طرح ها و برنامه های شهری است، به گونه ای که شهروندان، استفاده از نظرات مردم در طرح ها و برنامه های شهری را در حد خیلی کم بیان کرده اند. بهترین وضعیت مربوط به رضایت از بودن کنار همشهروندان به هنگام حضور در شهر است. همچنین، در مورد شاخص های اقتصادی جزء در مورد درآمد که وضعیت متوسطی را نشان می دهد در بقیه موارد شرایط از دید شهروندان نامطلوب است. مطالعات اسنادی و مشاهدات میدانی جهت بررسی کیفیت زندگی نیز، وضعیت مؤلفه های مورد مطالعه را تأیید می کند.

با توجه به بافت روستایی و جوان بودن شهر لامرد (۳۶ محله)، شهر از کیفیت زندگی شهری مناسبی برخوردار نیست، ترکیب کالبدی و پیوند فضایی مناسب بین عناصر شهر (محلات، کاربری ها، فضاهای خالی و پر) و مجموعه شهر (نقاط پر تراکم و متمرکز شهر- نقاط جذاب کننده جمعیت) بر مبنای معیار صحیح و مناسبی صورت نگرفته بر این اساس سنجش کیفیت محیطی، بُعد عملکردی-اجتماعی-مورفولوژیک (فرم و طرح شهر) مطلوب نمی باشد. نتایج نشان می دهد که در شهر لامرد، مؤلفه های کیفیت محیط اقتصادی، کیفیت محیط کارکردی، کیفیت حمل و نقل و کیفیت اجتماع در وضعیت پایین تر از سطح متوسط قرار دارند. و ضریب همبستگی نشان داد که میان شاخص های کیفیت زندگی همبستگی وجود دارد در مجموع، با توجه به نتایج تحقیق حاضر، شهر مورد مطالعه به لحاظ شاخص های سلامت فردی و اجتماعی در وضعیت متوسط قرار دارد.

ارتقای کیفیت زندگی شهری و رفع مسائل و مشکلات و توزیع عادلانه امکانات در شهر مورد مطالعه، نیازمند اقدامات مؤثر و برنامه ریزی هدفمند و متناسب با نیازهای شهروندان چون: اتخاذ تمهیداتی برای جلوگیری از ریختن زباله در رودخانه ها و کناره های شهر، رعایت استاندارد شیب طولی معابر و کف سازی مناسب پیاده روها و برخی کوچه ها، توسعه فضای سبز و ارتقای کیفی پارک های شهری به منظور استفاده گروه های مختلف اجتماعی از فضا به ویژه افراد معلول و سالخورده، تقویت بصری نقاط ویژه، نورپردازی و روشنایی در سطح شهر، انتخاب و طراحی مناسب میلمان شهری معرف فرهنگ و هویت شهر، برگزاری کلاس های آموزشی در زمینه شناخت حقوق و وظایف شهروندان به منظور ایجاد شهری سالم و پایدار، استفاده از نظرات شهروندان در طرح ها و برنامه های شهر، ایجاد مدیریت کوچه ها و خیابان های شهر توسط خود مردم و پرداختن به امور عام المنفعه ای که مورد علاقه مردم است.

منابع

- ارژنگ، هیوا (۱۳۹۰). *سنجش کیفیت محیط شهری در منطقه شش تهران*، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم تهران.
- امینی نژاد، رامین و افتخاری قدرت (۱۳۹۰). *مقدمه ای بر برنامه ریزی حمل و نقل شهری*، انتشارات دانشگاه پیام نور، تهران.
- باسحا، مهدی؛ عاقلی، لطفعلی و مسائلی، ارشک (۱۳۸۹). *رتبه بندی شاخص کیفیت زندگی در استان های کشور*، فصلنامه علمی- پژوهشی رفاه اجتماعی، ۹ (۳۷)، ۳۳-۳۶.
- پاکزاد، جهانشاه (۱۳۸۱). *طراحی شهری: کیفیت محیط شهری*، مطالعه معوقه شهروندان، مجله مدیریت شهری، ۹ (۹)، ۶-۱۵.
- خاکپور، براتعلی؛ حیاتی، سلمان؛ کاظمی بی نیاز، مهدی و ربانی ابوالفضل، غزاله (۱۳۹۲). *مقایسه تطبیقی-تحلیلی میزان آسیب پذیری بافت های شهری در برابر زلزله با استفاده از مدل های تحلیل سلسله مراتبی و فازی (نمونه موردی: شهر لامرد)*، فصل نامه آمایش محیط، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ملایر، ۲۲ (۲)، ۳۸-۳۱.
- خواجه شاهکوهی، علیرضا؛ حسن حسینی، سید محمد و طوسی، رمضان (۱۳۹۳). *ارزیابی و سنجش کیفیت زندگی و تأثیر آن بر مشارکت شهروندان در امور شهری مورد شناسی: شهر مینودشت*، فصلنامه جغرافیا و آمایش شهری - منطقه ای، ۱۰ (۱)، ۷۳-۸۶.

- رفیعیان، مجتبی؛ عظیمی، مریم و مقدم، حامد (۱۳۹۱). **ارزیابی کیفیت مناطق شهری در برخورداری از فضاهای عمومی با استفاده از نمودار وزنی ورونی: نمونه موردی شهر قدیم لار، آمایش محیط، (۱۶)، ۳۳-۵۰.**
- رهنمایی، محمد تقی و حاتمی نژاد، حسین (۱۳۹۱). **تحلیلی بر مفهوم کیفیت زندگی شهری در شهر بابلسر، مجله جغرافیا و آمایش شهری، ۲(۵)، ۴۹-۷۶.**
- سالاری سردری، فرضعلی؛ عبدالهی پور حقیقی، ابوالفضل و بستانی، علیرضا (۱۳۸۹). **رویکرد تحلیلی بر توسعه پایدار شهر لامرد با استفاده از تکنیک SWOT، همایش ملی مهندسی عمران و توسعه پایدار، استهبان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد استهبان،**
<http://www.civilica.com/Paper-ESTAHBANCCE01>
- شاطریان، محسن، اشنویی، امیر و گنجی پور، محمود (۱۳۹۱). **سنجش میزان رضایتمندی ساکنان بافت قدیم شهر آران و بیدگل از شاخص‌های کیفیت زندگی، مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای، (۱۳)۴، ۱۲۷-۱۴۴.**
- شاه حسینی، پروانه و توکلی، هانیه (۱۳۹۳). **تحلیل شاخص‌های کیفیت زندگی شهری مورد: محله وردآورد منطقه ۲۱ شهر تهران، آمایش محیط، ۷(۲۴)، ۱۲۷-۱۴۴.**
- شیخ الاسلامی، علیرضا و خوشبین، نجمه (۱۳۹۱). **سنجش کیفیت زندگی، مطالعه موردی: ناحیه یک شهر بهشهر، فصلنامه جغرافیا و برنامه ریزی شهری چشم انداز زاگرس، ۴(۱۴)، ۹۹-۱۱۴.**
- عامری سیاهویی، حمیدرضا؛ ابراهیم رستم گورانی و بیرانوندزاده، مریم (۱۳۸۹). **سکونتگاه‌های غیررسمی، امنیت و توسعه پایدار شهری (مطالعه موردی: شهر بندر عباس)، فصلنامه مطالعات اجتماعی، (۲۴)، ۳۷-۶۰.**
- فرجی ملائی، امین؛ عظیمی، آزاده و زیاری، کرامت‌الله (۱۳۸۹). **تحلیل ابعاد کیفیت زندگی در نواحی شهری ایران، پژوهش و برنامه ریزی شهری، ۱(۲)، ۱-۱۶.**
- قالیباف، محمد باقر و روستائی، مجتبی (۱۳۹۰). **ارزیابی کیفیت زندگی شهری محله یافت آباد تهران، فصلنامه علمی- پژوهشی انجمن جغرافیای ایران، ۹(۳۱)، ۳۳-۵۳.**
- قدمی، مصطفی و معتمد، سمانه (۱۳۹۲). **بررسی کیفیت زندگی در شهرهای کوچک با تاکید بر بعد سلامت فردی و اجتماعی- شهر نور استان مازندران، مجله جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، (۱)۲۴، ۳۳-۵۰.**
- کوکبی، افشین؛ پورجعفر، محمدرضا و تقوایی علی اکبر (۱۳۸۴). **برنامه ریزی کیفیت زندگی شهری در مراکز شهری، تعاریف و شاخص‌ها، مجله جستارهای شهرسازی، (۱۲)، ۶-۱۳.**
- لطفی، صدیقه (۱۳۸۸). **مفهوم کیفیت زندگی شهری: تعاریف، ابعاد و سنجش آن در برنامه ریزی شهری، فصلنامه علمی پژوهشی پژوهش‌های جغرافیای انسانی، (۴)۱، ۶۵-۸۰.**
- لطفی، صدیقی؛ امین فرجی ملائی؛ منوچهری، ایوب و عظیمی، آزاده (۱۳۹۰). **تحلیل کیفیت زندگی شهری با استفاده از آنتروپی و تکنیک SAW، مطالعه موردی: بافت شهری میانداوب، مکان فصلنامه جغرافیا و آمایش سرزمین، (۱)۱، ۶۹-۸۶.**

- Lee, Y. J., (2008). **Subjective quality of life measurement in Taipei, building and environment.** 43(7), 7-1.
- Massam, b.h., (2002). **Quality of life: public planning and private. Progress in planning,** (58), 141-227.
- Megone, C., (1990). **The quality of life: Starting from Aristotle.** In: Baldwin, S., Godfrey, C., Propper, C. (Eds.), **Quality of Life: Perspectives and Policies,** Biddles, London, pp. 28-4
- Schmitt R. B., (2002). **considering social cohesion in quality of life assessments,** (58), 403-428.

Examination of the quality of life in urban areas (Case Study: Lamerd City)

Farzali Salari Sardari*

MA in Geography & Urban Planning, University of zabol, Iran

Mostafa Heydari Moghadam

MA in Geography & Urban Planning, Islamic Azad University of malayer, Iran

Nobakht Sobhani

PhD Candidate in Geography & Urban Planning, Oloum Tahghighat University, Tehran, Iran

Azam Arefi

MA in Education Management, Oloum Tahghighat University of KhoramAbad, Iran

Abstract

The rapid growth of urbanization in recent decades and the dimensions of quality of life, adverse effects on individual health and social and civic life left. Measuring the quality of life in urban areas due to external factors such as production technology, infrastructure, social relations, social institutions (internal factors), and as they affect the environment. Generally, quality of life, in addition to economic, social and environmental concerns is also addressed. Nevertheless, scholars planning, especially urban planners believe that planning should be in line with the improved quality of life. On the other hand, can improve the quality of life in other areas such as the development of social, economic, physical, and associated services. Such as improving the quality of life in any society, one of the most important public policy goals of the community. Over the past three decades, quality of life, as a substitute for material prosperity, the country has become the main social objective. The purpose of this paper is to examine the components of quality of life in urban areas is Lamerd variables such as transportation and road network (air quality, a sense of safety, etc.), quality utilities (lights, lighting, benches, rest), environmental quality and social (education and health), economic quality (cost of rent, income, living expenses, savings) and environmental quality (pollution perspective, per capita green space, city beautification) was used. Methods the study was descriptive and analytical approach based on the literature review and data collection (documents), field observations and questionnaires with a sample size of 200 households randomly set And then to analyze the variables studied, using SPSS and statistical methods such as mean response, T-parametric test for independent variables was used. The results reflect the fact that the level of satisfaction with the overall quality of urban life also, all nine indices between low and intermediate results suggest that in Lamerd, economic component of environmental quality, environmental quality, functional, quality and quality of public transportation in the state are lower than average. The correlation coefficient showed that there is a correlation between quality of life measures and the improvement of housing conditions and access to services can help to improve the quality of life in Lamerd.

Keywords: *Quality of urban life, Health, Personal and social development, Urban planning, City of Lamerd*